

مهارت های تفکر انتقادی ابزاری برای تسهیل گفتگو است

مهارت های تفکر انتقادی را، باید به عنوان ابزاری برای تسهیل گفتگو استفاده کنیم؛ نه وسیله ای برای رسوا کردن مخاطبان.

مهارت های تفکر انتقادی را، باید به عنوان ابزاری برای تسهیل گفتگو استفاده کنیم؛ نه وسیله ای برای رسوا کردن مخاطبان.

به گزارش خبرنگار مهر، محمدمهدی حاتمی، مدرس فلسفه علم و منطق در دانشگاه رازی کرمانشاه در یادداشتی به موضوع تفکر انتقادی پرداخته است؛

نخستین فایده آموختن مهارت های تفکر انتقادی، باید این باشد که به اندیشه ها و عقاید خود نگاه نقادانه داشته باشیم. و آن ها را با معیارهای دقیق بسنجیم و بیان کنیم. به عنوان کسی که مهارت های تفکر انتقادی را می آموزد، باید سعی کنیم در مقابل نقدهای دیگران بر خود، "گشاده رو"، "دارای قدرت تحمل بالا" و "پذیرنده" باشیم.

مهارت های تفکر انتقادی را، باید به عنوان ابزاری برای تسهیل گفتگو استفاده کنیم؛ نه وسیله ای برای رسوا کردن مخاطبان. در نقد اندیشه ها و عقاید دیگران، باید زبانی نرم و محترمانه به کار ببریم؛ و از پرخاشگری و بی ادبی احتراز کنیم.

هر که هستیم و هر آیین و اندیشه ای که داریم، نباید هیچ گاه تصور کنیم که ما، صاحبان اصلی حقیقت هستیم؛ و دیگران در گمراهی و تباهی غوطه ورنند. بلکه باید سعی کنیم با قرار گرفتن در مسیر گفتگوی نقادانه آزاد و ثمربخش، و نیز توجه به تنوعات و تکثرات آیین ها و اندیشه ها، گام به گام به حقیقت نزدیک شویم.

"حقیقت، کالای لوکسی نیست که ما آن را، یک بار برای همیشه خریده باشیم و از نمایش آن به دیگران فخر بفرشویم"

تفکر انتقادی چه مواردی را شامل می شود؟

۱. توانایی ایجاد و رشد تفکر منطقی و مهارت های استدلالی
۲. توانایی یافتن مفروضات پنهان در نظریه ها و تحلیل ها
۳. توانایی صدور حکم و قضاوت بر مبنای شواهد در دسترس
۴. توانایی ایجاد و کاربرد یک مفهوم به منظور حل مسئله و نیز توانایی آزمودن آن مفهوم.
۵. توانایی تفکیک تاثیر عاطفی یک موضوع از تاثیر منطقی آن یا توانایی تفکیک اغراض از دلایل.
۶. توانایی به کار گیری اطلاعات در راستای یک هدف مشخص.
۷. توانایی رها شدن از موقعیت مسئله زا.
۸. توانایی دیدن و آگاهی یافتن از وضعیت های تناقض آفرین یک مسئله.

شش گام مهم در تفکر انتقادی

۱. پیدا کردن مسئله ی مشکل ساز
۲. جمع آوری اطلاعات مربوط به مسئله
۳. جدا کردن اطلاعات درست از اطلاعات نادرست
۴. جدا کردن اطلاعات مفید از اطلاعات غیر مفید.
۵. تجزیه و تحلیل اطلاعات درست و مفید؛ و ترکیب آن ها به حل مسئله ی مشکل ساز
۶. داوری در قبال نتایج به دست آمده*

یازده سؤالی که بایستی در هنگام نقد یک گزاره یا ادعا و استدلال های مطرح شده برای آن، از خود بپرسیم:

۱. ادعا یا گزاره ی مطرح شده به چه معناست؟

۲. آیا در ادعا یا گزاره ی مطرح شده، ابهامی وجود دارد؟
۳. چه استدلال یا استدلال هایی برای ادعا یا گزاره ی مطرح شده ارائه شده است؟
۴. آیا استدلال های مطرح شده، به قدر کافی ادعای مورد نظر را تقویت می کنند؟
۵. آیا بین استدلال ها و تحلیل های مطرح شده، ناسازگاری دیده می شود؟
۶. آیا ادعا، استدلال و تحلیل مطرح شده، از انسجام کافی برخوردار هستند؟
۷. آیا ادعا و استدلال ها، چیز خاصی را مفروض گرفته اند؟
۸. آیا مفروضات، قابل اعتمادند و استدلال ها، اعتبار دارند؟
۹. آیا بدیل معقولی می توان برای ادعا و استدلال ها یافت؟
۱۰. در چه صورت می توان ادعای مطرح شده را نقض کرد؟
۱۱. نظر دیگر متخصصان راجع به این ادعا چیست؟

آ.ج. انیس از پژوهشگران حوزه ی تفکر انتقادی، ۱۳ پارامتر را برای تفکر انتقادی بیان می کند

۱. توانایی بیان واضح و شفاف مسئله
۲. توانایی یافتن و دسته بندی دلایل
۳. توانایی یافتن اطلاعات مناسب مسئله
۴. توانایی استفاده از منابع مرتبط و معتبر به منظور حل مسئله
۵. توانایی دیدن همه ی جوانب مسئله
۶. توانایی برجسته سازی نکات اصلی
۷. توانایی ارتباط برقرار کردن بین نکات اصلی
۸. توانایی جستجوی بدیل ها دیگر
۹. داشتن ذهن گشوده نسب به مسائل و راه حل ها
۱۰. تغییر موضع و پذیرش صرفا بر اساس دلایل و شواهد
۱۱. توانایی دیدن مسائل پنهان از دید ظاهری
۱۲. کل نگری پیرامون مسائل و موقعیت ها
۱۳. حساس بودن به دانش و سفسطه دیگران